

**Türkiye Cümhuriyetile Polonya Hükûmeti arasında münakit
ticaret ve seyrisefain mukavelenamesinin tasdıkı hakkında
1/281 numaralı kanun lâiyhası ve Hariciye ve İktisat
encümenleri mazbataları**

T. C.

Başvekâlet

Muamelât müdürlüğü

Sayı: 6/640

19 - III - 1932

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Hükûmetimizle Polonya Hükûmeti arasında 29 ağustos 1931 tarihinde imza edilen ticaret ve seyrisefain mukavelenamesinin tasdıkı hakkında Hariciye vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 13 - III - 1932 tarihli içtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifa ve neticesinin işarına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı mucibe mazbatası

Hükûmetimizle Polonya Hükûmeti arasında 29 ağustos 1931 tarihinde Ankarada akit ve imza edilen ticaret ve seyrisefain mukavelenamesi yüksek tasvip nazarlarınıza arz edilmiştir.

Her iki memleketin ticaret ve seyrisefain gibi muamelâtında en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi esasına istinat etmekte bulunan mezkûr mukavele, seyyar ticaret memurlarile bunların beraberlerinde getirecekleri nümune ve modellere, her iki memlekette yerli ahaliye mahsus olmamak şartile açılacak panayır ve sergilere iştirak edecek tacir ve ziyaretçilere, demiryolları üzerinde yapılacak nakliyatın tarzı ifa ve ücretlerine dair vazeylediği ahkâm da yukarıda maruz prensipe istinat ettirilmiş ve her iki memleket arasında doğrudan doğruya yapılacak münakalâta ve tarifelere ait hususatın kendi demiryolları idareleri arasında biltilâf tesbiti için mümkün mertebe kısa bir müddet zarfında müzakerata girişilmesi takarrür ettirilmiştir.

Mukavelenameye merbut (A) listesinde memleketimizin mühim ihracat eşyasından olan kuru üzüm, incir, ceviz, fıncık ve zeytin yağları hakkında istihsal edilen gümrük resmi tenzilâtları ile esasen elyevm meri Polonya gümrük tarifesine nazaran gümrük resminden muaf bulunan ham deriler, susam tohumu, palamut ve Ankara tiftiklerine ait muafiyeti rüsumiye konsolide edilmek suretile mezkûr maddelerin tâbi tutulacağı gümrük muamelesinin mukavelenin inkızasına kadar her türlü tahavvül ve tebeddülattan masun kalması temin edilmiştir. Buna mukabil Polonya Hükûmetine de kendisini alâkadar eden altı kalem mevât hakkında bahşedilen tenzilâtı rüsumiye (B) listesile konsolide edilmiştir.

Mukavelename ahkâmına tevfiakan Âkit taraflardan biri canibinden ithalât ve ihracata vaz edilmiş memnuiyet veya takyitlerin refi keyfiyetinin diğer tarafa da teşmil olunacağı ve memnuiyet veya takyit harici girecek emtianın miktar ve kıymetinin Yüksek Âkit taraflar arasında biltilâf tesbit edileceği ve kontenjanlar her iki memleket ticaretini mümkün mertebe az haleldar edecek

bir tarzda tatbik olunacağı hususları da tasrih edilmek suretile ithalât memnuiyeti sistemi cari olan Polonyaya emtiamızın ithali çareleri temin edilmiştir.

Bu mukavelenameyi Yüksek Meclisinin tasvip nazarlarına arz ederken Hükûmetiniz bunun hututu esasiyesi itibarile diğer ticaret muahedeleri hükümlerine ve ahiren memleketimizce ittihaz edilen iktisadî prensiplere muvafık bulunduğunu ilâveye müsaraat eyler.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Karar No. 13

Esas No. 1/281

26 - VI - 1932

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti ile Polonya Hükûmeti arasında münakit ticaret ve seyrisefain mukavelenamesinin tasdiki hakkında Hariciye vekâletince hazırlanarak encümenimize havale edilmiş olan kanun lâyihası tetkik ve müzakere olundu:

Hükûmetin esbabı mucibe mazbatasındaki mütaleata iştirak eden encümenimiz işbu mukavelename ile tasdikına ait kanun lâyihasını kabul etmiş ve Heyeti umumiyenin tasdikına arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe arzına karar vermiştir.

Hariciye E. Reisi	M. M. Na.	Kâ.	Aza	Aza	Aza
Siirt	Elâziz		Kocaeli	Manisa	Erzincan
	Fazıl Ahmet		Süreyya	Yakup Kadri	Saffet Ziya
Aza					
Bolu					
Falih Rifki					

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisat encümeni

Karar No. 9

Esas No. 1/281

3 - XII - 1932

Yüksek Reisliğe

Hükûmetimizle Polonya hükûmeti arasında 29 ağustos 1931 tarihinde imza edilen ticaret ve seyrisefain mukavelenamesinin tasdiki hakkında Hariciye vekâletince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetinin 13 - III - 1932 tarihli iğtimamında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesi ve Hariciye encümeni mazbatasile birlikte encümenimize tevdi kılınmakla tetkik ve müzakere olundu:

Her iki memleketin ticaret ve seyrisefain gibi muamelâtını en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi esasına göre tanzim etmekte bulunan mezkûr mukavele kısa bir devreye taallûk etmesi ve heyeti umumiyesi itibarile de menafiimize muvafık bulunması hasebile encümenimizce Büyük Meclisin tasvibine şayan görülmüş ve tasdika ait kanun lâyihasının da unvan ilâvesi suretile kabule arzına karar verilmiştir.

İktisat En. Reisi	M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza
Edirne	Şebn karahisar	Afyon karahisar	Mardin	Eskişehir	İzmir
Şakir	İsmail	İzzet	Ali Rıza	Emin	M. Sadettin
Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
Kastamonu	İstanbul	İstanbul	Bolu	Bursa	
Tahsin	H. Vasıf	Alâettin	Şükrü	Dr. R. Ferit	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Kanun lâyihası

MADDE 1 — Türkiye Hükümetile Polonya Hükümeti arasında 1931 senesi ağustosunun 29 uncu günü Ankarada akit ve imza edilen ticaret ve seyrisefain mukavelenamesi tasdik edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun ahkâmını icraya, İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

13 - III - 1932

Bş. V. <i>İsmet</i>	Ad. V. <i>Yusuf Kemal</i>	M. M. V. <i>Zekâi</i>
Da. V. <i>Ş. Kaya</i>	Ha. V. V. <i>Ş. Kaya</i>	Mal V. <i>M. Abdülhalik</i>
Mf. V. <i>Esat</i>	Na. V. <i>Hilmi</i>	İk. V. <i>M. Şeref</i>
S. İ. M. V. <i>Dr. Refik</i>	G. İ. V. <i>Ali Rana</i>	Zr. V. <i>Muhlis</i>

İKTİSAT ENCÜMENİNİN TADİLİ

Türkiye ve Polonya Hükümetleri arasında Ankarada imzalanan ticaret ve seyrisefain mukavelenamesinin tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Aynen

MADDE 2 — Aynen

MADDE 3 — Aynen

TÜRKİYE İLE POLONYA ARASINDA TİCARET VE SEYRİSEFAIN MUKAVELENAMESİ

Bir taraftan

Türkiye Cümhuriyeti

ve diğer taraftan

Polonya Cümhuriyeti Reisi

İki memleket arasında ticarî münasebetleri inkişaf ettirmek ve memleketlerini birleştiren dostluk rabıtalarmı bu suretle tarsin etmek arzusunda bulunarak bir ticaret ve seyrisefain mukavelesi aktine karar vermişler ve bu hususta murahhasları olmak üzere

Türkiye Cümhuriyeti Reisi:

Millî Müdafaa vekili Zekâi Bey

Polonya Cümhuriyeti Reisi:

Polonya Cümhuriyetinin Türkiyede fevkalâde murahhas ve elçisi Müsyü Kazimir Olszowski'yi tayin etmişlerdir.

Müşarileyhler usulüne muvafık ve muteber görünen salâhiyetnamelerini teatiden sonra atideki hükümleri kararlaştırmışlardır:

Madde — 1

Yüksek Âkit taraflardan birinin gümrük arazisinden neşet ve vürut edip diğer Yüksek Âkidin gümrük arazisine ithal edilen tabii veya mamül müstahsallar en ziyade müsaadeye mazhar milletin mümasil müstahsallarına tatbik edilen veya edilecek olanlardan başka veya daha yüksek rüsum veya herhangi diğer mükellefiyete tâbi tutulmıyacaklardır.

Yüksek Âkit taraflardan birinin gümrük arazisine müteveccih müstahsalât ihracatı ihracatçı memleketin gümrük arazisi üzerinde, en ziyade müsaadeye mazhar millete müteveccih mümasil müstahsallar ihracatından cibayet edilen veya edilecek olanlardan başka ve daha yüksek vergi, rüsum veya diğer her hangi mükellefiyete tâbi tutulmayacaklardır.

Madde — 2

Türkiye gümrük arazisinden neşet ve vürut edip Polonya gümrük arazisine ithal edilen ve melfuf (A) listesinde tadat edilen tabii veya mamül müstahsallar ve Polonya gümrük arazisinden neşet ve vürut edip Türkiyeye ithal edilen melfuf (B) listesinde tadat olunan tabii veya mamül müstahsallar, birinci maddenin ahkâmına hâlel gelmeksizin, mezkûr listelerde musarrah tenzilât yüzdelere istifade edeceklerdir.

Tenzilât yüzdeleri muhtevî bulunan (A) ve (B) listelerindeki mevattan birine tatbik edilen tarife tezyit edilecek olursa bu mukavelenamenin imzası tarihindeki tarife ve bunda mezkûr fevâit, mevzubahs tezyidin mevkii meriyete vazî tarihinden altı aylık bir müddetin hitamına kadar, mezkûr madde hakkında bilâtağyir muhafaza edilecektir.

Madde — 3

Emtia, çuval, fıçı ve sair ambalaja yarayan eşyaların kabulü muvakkat muamelesine ve kezaîlik gümrük muamele ve âidatına, gümrük resimlerinin istifası tarzına, emtianın antrepolara vazına, ithal, ihraç ve transit edilen emtianın sureti sevkine müteallik hususatta Yüksek Âkitler, umumî bir tarzda ve müteakabil kanunî mevzuatlarına tevfikân, yekdiğerine en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesini tekeffül ederler.

Madde — 4

Emtianın menşee ve mevrudine müteallik gümrük muamelesi hakkında Yüksek Âkitler yekdiğerine müteakabilen en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi tatbik edeceklerdir.

Madde — 5

Yukarıdaki maddelerde münderiç en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesi :

- a) Yüksek Âkit taraflardan biri canibinden hemhudut memleketlerle, hududun her iki tarafından 15 kilometreyi tecavüz etmeyen bir mntaka dahilinde, hudut ticaretini teshil için bahşedilen veya edilebilecek olan imtiyazlara;
- b) Bir gümrük ittihadından mütevellit hususî menfaatlere;
- c) Türkiye ile Osmanlı imparatorluğundan 1923 te ayrılmış bulunan memleketler arasında gümrük tarifelerine müteallik hususatta mevcut veya atiyen ihdas edilecek hususî faide ve menfaatlere;
- d) Polonya yukarı Silizya'sı ile Alman yukarı Silizya'sı arasında tesis edilecek muvakkat gümrük rejimine tatbik edilemeyecektir.

Madde — 6

Yüksek Âkit taraflardan birinin ülkesinde her hangi bir maddenin istihsal, imal, tedavül veya istihlâki üzerine mevzu olup Devlet, vilâyet, kaza, nahiyeler veya her hangi bir teşkilât hesabına istifa edilen vergi, rüsum veya sair dahilî mükellefiyetler, ve diğer tarafın müstahsallarına aynı einsten millî müstahsallardan veya memlekette istihsal edilemeyen bir madde mevzubahs ise, en ziyade müsaadeye mazhar milletinkilerden daha fazla ve daha ağır bir surette tarhedilmeyecektir.

Madde — 7

Yüksek Âkitlerden birinin ticaretine, diğer âkidin gümrük arazisinde, ithalât veya ihracata hiç bir memnuiyet veya takyit, bu tedbirler bilecümle diğer Devletlere taallük etmedikçe, tatbik edilmeyecektir.

Bununla beraber yukarıdaki fıkrada münderiç taahhüdat Yüksek Âkit taraflardan her birinin, aynı şerait altında bulunan bütün memleketlere aynı zamanda tatbik edilmek şartile, aşağıda tadat edilen sebeplerden biri dolayısıyla almak mecburiyetinde bulunduğu memnuiyet veya takyit tedbirlerine asla mâni teşkil etmeyeceklerdir:

- a) Umumî emniyet mülâhazasile memnuiyet veya takyitler;
- b) İnsanların ve hayvanların veya nebatların hastalıklar veya tufeylilere karşı vikayesini temine matuf sırhî inzibat mülâhazasile memnuiyet ve takyitler;
- c) Esliha, mühimmat ve harp levazmatı, ve bazı ahvali istisnaiyede diğer bilûmum harp levazmatının ithal ve transitine müteallik memnuiyet veya takyitler;
- d) Enebi emtiasına, aynı cinsten millî emtianın memleket dahilinde istihsal, ticaret, nakil veya istihlâkine müteallik dahilî kanunlar ahkâmının teşmilini müstehdef memnuiyet veya takyitler;

Bu hüküm bir Devlet inhisarına veya Devletin kontrolü altında icra edilen bir inhisara mevzu teşkil eden veya edecek olan emtiayı da kezalik istihdaf etmektedir.

e) İki Yüksek Âkidin de şariki olabilecekleri bazı beynelmilel taahhüdâtın ifası için muktazi memnuiyet veya takyitler.

Yüksek Âkit taraflardan biri canibinden üçüncü bir Devlet müstahsalları nefine muvakkat surette bahşolunan her ithalât memnuiyetinin refi, derhal ve bilâşart, menşe ve mevridi diğer taraf olan mümasil müstahsallara tatbik edilecektir.

Kezalik Yüksek Âkit taraflardan biri canibinden üçüncü bir memleket nefine muvakkat surette bahşolunan her ihracat memnuiyetinin refi, derhal ve bilâşart, diğer tarafa tatbik edilecektir.

Madde — 8

İkamet mukavelenamesi ahkâmına hâlel gelmeksizin Yüksek Âkit taraflardan birinin tacir, fabrikacıları ve sanayi erbabı memleketlerinde ticaret ve sanat icra etmeğe mezum bulduklarını ve orada kanunlarda münderiç rüsum ve tekâlifi tediye eylediklerini memleketleri salâhiyettar makamâtı tarafından muta bir salâhiyet varakası ibraz suretile ispat eyledikleri takdirde gerek şahsan gerek hizmetlerindeki seyyar ticaret memurları vasıtasile diğer Yüksek Âkidin ülkesinde tacirler veya sanatkârlar nezdinde veya umumî satış mahallerinde mubayaatta bulunmak hakkını haiz olacaklardır.

Bunlar, nümune üzerine de, tacirlerden veya ticaret ve sanatlarında bu nümunelere mutabık emtia istimal eden eşhas nezdinden siparişler de alabileceklerdir. Ne birinci ve ne diğer halde bu hususta hiç bir hususî resim veya aidat tediyesine mecbur tutulmayacaklardır.

Mütekabil memleketlerin salâhiyettar makamâtı tarafından muta ve bu muahedenameye merbut (merbut C) nümuneye mutabık bir salâhiyet varakasını hâmil birinci fıkrada mezkûr seyyar ticaret memurları, beraberlerinde emtia olmamak şartile nümune veya model götürmek hakkını mütekabilen haiz olacaklardır.

Yüksek Âkit taraflar, salâhiyet varakalarını itaya memur makamât ile seyyar ticaret memurlarının faaliyetlerinin icrasında tebaiyet eylemek mecburiyetinde buldukları ahkâm hakkında mütekabilen yekdiğerine malûmat vereceklerdir.

İşbu maddenin birinci fıkrasında mezkûr ve salâhiyet varakasını hâmil olup diğer tarafın arazisinde panayır ve sergilere iştirak edecek olan Yüksek Âkit taraflardan birinin tebaaları orada mahallî tebaa gibi muamele görecekler ve bunlardan başka ve daha yüksek resimlere bu itibarla tâbi tutulmayacaklardır.

Madde — 9

Yedinci maddeye tevfikân ithalâtı memnu olan eşya müstesna olmak üzere bir gümrük resmine tâbi bulunan ve seyyar ticaret memurları tarafından nümune veya model gibi ithal edilen eşya her iki tarafça, bu eşyaların nizâmî mühlet zarfında tekrar ihraç edilmeleri ithal veya ihraç edilen emtianın ayniyeti şüpheli olmamak şartile ve çıktıkları zaman geçtikleri gümrük idaresi neresi olursa olsun ithal ve ihraç resminden muvakkat muafiyetle kabul edileceklerdir. Model veya nümunelerin tekrar ihracı, her iki memlekette, ithal gümrük idaresince tatbik edilecek gümrük rüsumu balığının gerek depozito (nakten) su, gerekse bu idarece kabul edilecek bir kefaletle temin edilecektir.

Nizâmî mühlet hitam buldukta tekrar ihraç edilmeyen nümune veya modellere ait rüsum balığı kefalet veya teminat akçası olarak tevdi edildiği takdirde hazineye irat veya lehine cibayet edilecektir.

Eğer nizâmî mühletin inkızasından evvel bu hususa salâhiyettar gümrük idaresine tekrar ihraç için nümune veya modeller ibraz edilecek olursa bu idare ibraz edilen bu maddelerin, hakkında ithal müsaadesi verilen maddeler olup olmadığını, her memlekette müesses nizama tevfikân, tesbit edecektir. Bu hususta hiç bir şüphe mevcut değilse idare onların tekrar ihraç edildiğini görecek ve ithal için depozito edilen rüsumu iade edecek veya kefaletin refi için muktazi bilûmum tedbirleri alacaktır.

Yüksek Âkit taraflardan her birinin gümrük makamları, nümune veya modellerin bilâhare ayniyetlerinin tanınması için diğer Âkit gümrüğüne bunlara vazedilen markaları, bu nümune ve modellere bu tarafın gümrük makamatınca musaddak bir tarifâtli liste terfik edilmesi şartile, kâfi telâkki edeceklerdir; bununla beraber masarifi aşhabına raci olmak üzere ithalâtçı memleketin duhul gümrüğü tarafından, nümune veya modellerin tekrar ihracı esnasında ayniyetlerinin tesbitini temin maksadile bu gümrük bu mütemmim teminatı zarurî telâkki edecek olursa, nümune veya modeller üzerine munzam markalar vazedebilecektir. Bu son hal haricinde, gümrük muayenesi nümunelerin ayniyetlerinin tesbitine ve icabı takdirinde talep edilebilecek rüsum ve vergi miktarının tayinine inhisar eyleyecektir.

Tekrar ihraç mühleti, hakkı temdit ithalâtçı memleketin idaresince mahfuz kaldığı hususu müstesna olmak üzere, altı ay olarak tesbit edilmiştir.

İthalâtçı, maddei müteallıkası mucibince nümunelerden her birinin gümrük rüsumunu ayrı ayrı hesap ve depozito edecek yerde, bu rüsumu, bu nümunelerin heyeti umumiyesi için, en yüksek tarife haddine tâbi bulunan nümune üzerinden tesviye etmek hakkına malik olacaktır. Gümrük makamı bu teklife muvafakatle mükellef olacaktır.

Üçüncü Devletle müsavat üzere muamele görmek esası bu maddede mevzubahs hususât için de mütekebilen mahfuz kalmaktadır.

Madde — 10

Sekizinci ve dokuzuncu maddeler ahkâmı ne seyyar sanatlara, ne ayak satıcılığın, ne de ticaret ve sanat icra etmeyen eşhas nezdinde sipariş taharrisine kabili tatbik değildir. Yüksek Âkit taraflardan her biri bu hususta kendi kanunî mevzuatlarının tam serbestisini muhafaza ederler.

Madde — 11

Yüksek Âkit taraflardan her biri, ithal edilen müstahsalların menşe memleketini tayin için, ithal edilen maddenin mezkûr memleketin millî müstahsalât veya mamulâtından bulunduğunu veya orada uğradığı tahavvül dolayısıyla o suretle telâkki edilmek icap ettiğini mübeyyin olarak ithalâtçı taraftan bir menşe şahadetnamesi ibrazını isteyebilecektir. Türk ve Polonya menşe şahadetnameleri nümuneleri her iki Hükümet tarafından nota teatisi suretile tesbit edilecektir.

Menşe şahadetnameleri gerek gümrük makamları, gerek mürsilin tâbi olduğu ticaret odası, gerek-

se mürselileyh memleketin kabul edeceği diğer herhangi makam veya iktisadî teşekkül tarafından ita edilecektir.

Mürselileyh memleket Hükümeti menşe şahadetnamelerinin kendi siyasî veya konsolosluk mümessili tarafından tasdikını talep etmek hakkına malik olacaktır.

Posta paketleri, ticarî mahiyeti haiz ithalât mevzubahs' olmadıkça, menşe şahadetnamesinden muaf tutulacaklardır.

Menşe şahadetnameleri, gerek menşe memleketin lisanı, gerekse mürselileyh memleketin lisanı ile yazılacaktır. Birinci halde iki memleket bunların tercümesini istemek hakkını muhafaza ederler.

Madde — 12

Yüksek Âkit tarafların, terkip, safiyet derecesi, evsafı, sıhî vaziyet, mîmtakai istihsal ve sair mümasil hususata müteallik olmak üzere ithallerindeki muameleyi bazı şartlara talik ettikleri emtia için iki Hükümet, huduttaki kontrol muamelelerinin ihracatçı memleketin salâhiyettar makamı tarafından muta bir şahadetname istihsali suretile basitleştirilmesi de kabil olup olmadığını müştereken tetkik edeceklerdir.

Madde — 13

Serbest ticaretin tanzimi ve tahsisen bir müstahsalın bey, satışa çıkarılma, tedavül ve istihlâki için Yüksek Âkit taraflardan biri canibinden, iki Hükümetten her birinin gayrimeşru rekabeti tenkil için tatbikine mecbur olabilecekleri tedabir kaydı ihtirazisi altında, millî müstahsallar ile diğer Âkidin müstahsalları arasında hiç bir tefrik ihdas edilmeyecektir.

Madde — 14

Yüksek Âkit taraflardan her biri menşei, diğer Âkit tarafın tabii veya mamul müstahsalları, mübadelâtı ticariyede gayrimeşru rekabete karşı hakikî bir tarzda vikaye için muktazi bilcümle tedbirleri almağa ve bilhassa, üzerlerinde veya evsafı mahsusası, haricî zurufu, faturaları, nakliye mektubu ve ticaret evrakında, bu müstahsal veya emtianın menşei, cinsi, mahiyeti ve evsafı mahsusası hakkında doğrudan doğruya yanlış delâleti mutazammın bulunan marka, isim, yazılar, resim veya herhangi bir işareti taşıyan bütün müstahsalların imal, tedavül, ithal, antrepoya vaz, dahilde bey veya satışa vaz ve ihracatını bertaraf ve musadere ve kendi mevzuatına tevfikân bilcümle muvafık müeyyedelerle men eylemeği taahhüt eder.

Madde — 15

Yüksek Âkit taraflardan her birinin tebaa veya şirketleri diğerinin ülkesinde ihtira beratı, fabrika veya ticaret markalarına, ticarî isimlere müteallik hususatta, kanun ile musarrah usullere riayet etmek şartile, en ziyade müsaadeye mazhar milletin tebaa ve şirketlerinin hukukunun aynı haiz olacaklardır.

Madde — 16

Beynelmül transite müteallik bilûmum mesail hakkında, Yüksek Âkit taraflar mütekabil münasabetlerinde, transitin serbestisi hakkındaki 20 nisan 1921 tarihli Barselon mukavelename ve nizamnamesi ahkâmını tatbik edeceklerdir.

Madde — 17

Demiryollar üzerinde ne nakliye ücretleri, ne de irsalâtın zaman ve tarzı hususunda Yüksek Âkit tarafların ülkeleri ahali arasında fark yapılmayacaktır.

Bilhassa Yüksek Âkit taraflardan birinin ülkesinden diğerinin ülkesine geçen veya bu ülkede transit edilen irsalât (sevkiyat veya nakliye ücretleri hususunda); nakliyat aynı şerait altında aynı hat

üzerinde ve aynı istikamette vaki olmak şartile, müteakbil memleketler ülkelerinden gerek dahilî bir mahrece ve gerek ecnebi memlekete sevk edilenlerden daha az müsait bir muamele görmeyeceklerdir.

Ancak tenzilâtli ücretle yapılan ve muayyen ahvalde geçici bir muzayakanın tehvinini istihdaf eden veya bir emri hayra muhassas bulunan nakliyat mevzu bahis olduğu zaman istisna kabul edilecektir.

İhracat için olduğu kadar ithalât ve transit gibi karşılıklı münakalâtın demiryolu vasıtasile icra edileceği şeraitini tanzim etmek ve bilhassa iki memleketi alâkadar eden tarifeler tanzimi suretile bu münakalâtı ıslah eylemek maksadile iki Âkit Devletin demiryolları idaresi arasında, mümkün mertebe kısa bir müddet zarfında, doğrudan doğruya müzakeratta bulunulacaktır.

Madde — 18

Yüksek Âkit taraflardan birinin sancağını taşıyıp hamulesiz veya hamuleli olarak diğer tarafın sularına veya limanlarına girecek veya oralardan çıkacak olan gemi ve vapurlar, oralardan hareket ettikleri veya gidecekleri yer neresi olursa olsun, en ziyade müsaadeye mazhar millet sefainine yapılan muamelelerin aynından her hususta müstefit olacaklar ve en ziyade müsaadeye mazhar millet sefainine tahmil edilen veya edilecek olanlardan başka Devlet, vilâyetler, nahiyeler veya Hükümetin müsaade ettiği her hangi teşekküller nam ve hesabına istifaya olunan - ne unvan altında olursa olsun - hiç bir resim ve mükellefiyete tâbi tutulmayacaklardır.

Hamuleler - mevrit ve mahalli sevklere neresi olursa olsun - en ziyade müsaadeye mazhar millet sancağı altında ithal veya ihraç edilmişler gibi muamele göreceklere ve başka veya daha ağır resimlere tâbi tutulmayacaklardır. Bunların yolcu ve ağırlıkları en ziyade müsaadeye mazhar millet sancağı altında seyahat ediyorlarmış gibi muamele göreceklere dir.

Madde — 19

Yüksek Âkit taraflar aşağıda zikredilen hidemat ve menafiin tebaalarına veya kendi sancaklarına müteakbil mahfuz olacağında mutabıktırlar :

1 - Yüksek Âkit taraflardan birinin ülkesinde meri veya meriyete konacak kanunlarla tanzim edilmekte devam edecek kabotaj,

2 - Millî ticaret gemiciliğine bahşedilmiş veya edilecek olan fevait ve menfaatle, Devlet tarafından emaneten veya iştiraki menafi suretile işletilen kendi gemilerine bahşedilen menfaatler kezalik deniz spor şirketleriyle tenezzüh gemilerine bahşedilen imtiyazlar,

3 - Yüksek Âkit tarafların kara sularında sayıt icrasına, her iki memlekette millî sayıt müstahsalâtına tanınmış veya tanınacak olan hususî menfaatler,

4 - Limanların, açık demirleme mahalleri ve sığ sahillerin bahrî hidematının icrası, kılavuzluk, cer, bahrî yardım ve tahlisiye icrası, bu ameliyeler müteakbil kara sularında icra edildikleri halde.

Bu fıkrada tadat edilen hidematın Marmara denizinde icrası Türkiyeye munhasırdır.

Madde — 20

Yüksek Âkit taraflardan her birinin gemileri diğer tarafın bir veya müteaddit limanlarına, gerek oralara ecnebi memlekette getirilen hamule, emtia ve yolcularının cümlesini veya bir kısmını indirmek, gerek oralardan ecnebi memlekete götürmek üzere emtia veya yolcularının cümlesini veya bir kısmını irkâp etmek için girebileceklerdir.

Madde — 21

Yüksek Âkit taraflardan birinin gemileri fena hava veya bir sebebi müebir dolayisile diğerinin limanında bir melce aramak zaruretinde kalırsa burada, mümasil ahvalde millî gemilerin ödeyeceği rüsumdan başkasını tediye etmeksizin, tamiratını yapmağa ve denize açılmağa müsaade edilecektir. Tamirdeki geminin kumandanı hamulesinin bir kısmını kullanmak mecburiyetinde kalırsa melce mahalde meri nizam ve tarifelere mutavâata mecburdur.

Eğer Yüksek Âkit taraflardan birinin sancağını taşıyan bir gemi diğer memleketin sahillerinde karaya oturacak veya batacak olursa mahalli makamat onun yardım ve muzaheret görmesine ihtimam edecekler ve eşhasın himayesi ve kurtarılabilen eşyanın hüsnü muhafazası için muktazi bütün tedbirleri alacaklardır.

Mahalli makamatın bu müdahalesi bu hususta hiç bir nevi masarif istifasına mahal vermeyecektir; maamafih tahlisiye ameliyelerinin ve kezalik kurtarılmış eşyanın muhafazasının istilzam edeceği ve aynı halde millî gemilerin tâbi tutulacakları masarif müstesnadır.

Gemi veya - kazadan kurtarılmış makinalar, teçhizat, mobilye ve her türlü teferruat ve vesaik dahil olmak üzere - enkazı geminin sahibi veya usulü dairesinde mezuniyeti haiz mümessiline, mahalli kanunda derpiş edilen müddet zarfında talep ettikleri takdirde, teslim olunacaktır. Kurtarılan eşya için de aynı suretle muamele yapılacaktır. Satılma takdirinde hâsıl olan mebalîğ, masarif tenzil edildikten sonra, mezkûr gemi sahibine tevdi edilecektir.

Gemi sahiplerinin tebaasından buldukları Yüksek Âkit taraflardan her birinin konsolosluk makamı, bunlar hazır bulunmadığı zaman, kurtarılmış eşyanın veya satılma halinde, hâsıl olan meblağın kendisine tevdiini talep edebilecektir.

Kazadan kurtarılmış her nevi emtia ve eşya, dahili istihlâke arz edilmedikçe, hiç bir gümrük resmine tâbi olmayacaktır.

Madde — 22

Gemilerin tabiiyeti müteakbil Devletlerin salâhiyettar makamları tarafından bu hususta her memleketin kanun ve nizamlarına tevfikân verilmiş olan vesika veya şehadetnameler mucibince her iki tarafça kabul edilecektir.

Yüksek Âkit taraflardan birinin gemileri, diğerinin limanında hacmi istiabi şehadetnamelerinin müteakbil tanınması için hususî bir itilâf aktine değin yeni hiç bir mesaha ameliyesine tâbi tutulmayacaklar ve tediye edilmesi icap eden seyrisefain rûsum ve teklîf miktarı, geminin sancağını taşıdığı memleketin salâhiyettar makamatı tarafından muta hacmi istiabi şehadetnamesine tevfikân tayin edilecektir.

Madde — 23

Versay muahedenamesininin 104 üncü maddesine ve Lehistan Cümhuriyeti ile Danzig serbest şehri arasında Pâriste 9 teşrinisani 1920 tarihinde imza edilmiş olan mukavelenamenin 2 ve 6 nci maddelerine tevfikân Danzig serbest şehrinin haricî işlerinin idaresini temin kendisine ait bulunan Lehistan Hükûmeti, serbest Danzig şehrinin işbu mukavele için Âkit tarafı olduğunu ve bundan mütevellit vعاibi kabul ve hukuku ihraz eylediğini beyan etmek hakkını mahfuz tutar.

Maamafih, bu kaydi ihtirazî, Lehistan Cümhuriyetininin muahede veya mukavelelerden mütevellit hukukuna tevfikân serbest Danzig şehri namma aktettiği bu mukavelename hükümlerine şamil değildir.

Madde — 24

Bu mukavelenamenin tefsiri hususunda Yüksek Âkitler arasında tahaddüs edecek ve siyasi tarikile halledilemeyecek olan ihtilâfat biltilâf ve tahkim name tarikile bir hakeme tevdi edilecektir.

Madde — 25

Bu mukavelename bir sene için aktedilmiştir. Mukavelename tasdik edilecek ve Varşovada yapılacak tasdiknamelerin teatisinden otuz gün sonra meriyete girecektir.

Eğer mukavelename, munkazi olmadan üç ay evvel feshedilmeyecek olursa, her taraf üç ay sonra nihayet bulmak üzere her zaman feshetmek hakkını mahfuz tutmak şartile, kendiliğinden temdit edilecektir.

Yukarıda vazedilen ahkâmı tasdik etmek üzere bu hususta usulü daireesinde mezuniyeti haiz salıfüzükir murahhaslar bu mukavelenameyi imzalamışlar ve mühürlemişlerdir.

Ankarada 29 ağustos 1931 tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

Zekâi Olszowski

İMZA PROTOKOLÜ

Bu mukavelenamenin imzasına mübaderet ederken murahhaslar atideki ahkâmı kararlaştırmışlardır:

7 nci maddeye müteferriian

Yüksek Âkit taraflardan biri, yedinci maddenin birinci fıkrasına tevfiikan memnuiyet veya takyitler vazettikten sonra, mezkûr fıkra ahkâmına hâlel iras etmeksizin, kendi gümrük arazisine bazı miktarda emtia ithal veya oradan ihracına müsaade bahşedirse aynı emtianın ithal ve ihracı müsaadesini diğer Âkide bahşetmeğe mecbur olacaktır. Bu emtianın miktarı Yüksek Âkit taraflar arasında biltilâf tesbit edilecektir. İcap ederse hilâfında muameleye müsaade edilecek ve kontenjanlar iki memleket beynindeki münasebatı ticariyeyi mümkün mertebe az haleldar edecek tarzda tesbit olunacaktır. Mezkûr müsaadenameleri istihsal etmek için ifa edilecek şerait ve iera kılınacak merasim en açık ve vazih bir surette halka bildirilecektir.

Tarzı itası mümkün mertebe basit ve müstakar olacak bulunan lisans (ithalât veya ihracat müsaadenamesi) tevdi hususunda da aynı suretle hareket edilecek ve bunlar vesika ticaretine mâni olacak tarzda tanzim edilecektir.

Bu lisanslar (müsaadenameler) müteneffiin ismini ihtiva eyleyecek ve diğer bir şahıs tarafından istimal edilemeyecektir.

Bu protokol ticaret ve seyrisefain mukavelenamesinin mütemmim cüzünü teşkil edecektir. Bu protokol tasdik edilecek ve mukavele ile aynı günde meriyete girecektir.

Ankarada 29 ağustos 1931 tarihinde iki nüsha yapılmıştır.

Zekâi Olszowski

A - Listesi

Polonya tarife numarası	Eşyanın cinsi	Yüzde tenzilât
7 den	Meyva ve kurutulmuş meyvalar : P 3 kuru üzüm 6 olmuş incir. 7 olmamış incir ve kahve imali için incir kırıntısı	% 65,5 % 50 % 50
11 den	Ceviz ve fındıklar : P 1 den fındıklar	% 7
54 den	Ham deriler, bütün, parça, kırıntı halinde: P 1 kuru yahut kuru iken tuzlanmış 2 yaş ve ratıp halde tuzlanmış	Muaf »
62 den	Nebatat ve ayrıca tesmiye edilmemiş bulunan aksamı : P 5 den d) Susam tohumu	» »
124 den	Debağatta müstamel mevât: P 1 den palamut	»
181 den	Yün, hayvan tüy ve kılları, taranmamış, bükülmemiş : P 1 den tiftik (Ankara keçileri yünü)	»
117 den	Temizlenmemiş ve tasfiye edilmemiş nebati yağlar : P 1 den zeytinyağı	% 46

B - Listesi

Türk tarife numarası	Eşyanın ismi	Yüzde tenzilât
235 ten	Kaplamalık ağaç yaprak ve şeritleri: B) Kalınlığı 2 milimetreden yukarı 6 milimetreye kadar	% 15
286 dan	Parke tahtası ve kontrplak tahtaları : B) Yapıştırılmış	% 15
309 dan	Ağaçtan mobilye, ezcümle: kanape, sandalye, dolap, masa, yazıhane, elbise askısı, raf, paravana ve sair esasi beytiye ve aksamı : A) Eğrilmiş ağaçtan (sade ya örülmüş veya mevaddı saire ile mürettep): 1 - Vernikli, ateşle mahkûk (pyrogravés) lâke 2 - Diğerleri İhtar : Eğrilmiş ağaçlardan ve sair ağaçlardan müteşekkil mobilyeler maddei asliye rûsumuna tâbidirler.	% 20 % 20
401 den	Pamuktan yatak örtüleri	%20
480 den	Kehlibar: B) İşlenmiş (Mevaddı saire ile mürettep veya gayri mürettep) C - Zikıymet maadin ile mürettep	%25 % 25
552 den	Tarifenin başka yerlerinde zikredilmeyen demirden hırdavatçılık eşyası: Banyolar, lavabo aptesane levazımatı, lağım sifonları : A - Adileri B - Boyalı, cilâlı , sırlı veyahut sair madenlerle galvanizli .	% 15 % 15

C - Melfufu

Seyyar ticaret memurlarına mahsus salâhiyet varakası nümunesi

..... Cumhuriyeti

Varakayı ita eden makam

Seyyar ticaret memurlarına mahsus salâhiyet varakası

İta tarihinden itibaren oniki ay muteberdir.

Hangi memleketler için muteber olduğu

Varakanın numarası

..... şehrinde mütevellit ve

..... şehrinin

..... sokağında

..... numarada mukim

..... Efendinin

..... unvanı ticarisi altında işleyen

..... [1] fabrika - veya

ticaretanesinin - lerinin - sahibi veya - namına ifayi muameleye salâhiyettar seyyar ticaret

memuru olduğu ve mumaileyhin salifüzzikir fabrika - ticaretane - ler için balâda muharrer

memleketlerde sipariş almak veyahut mubayaat icra eylemek salâhiyetini haiz bulunduğu ve

mezkûr ticaretane - fabrika - nın - ların

..... memleketinde icrayı ticaret

- sanat - etmeğe mezun olup bu bapta tekâlifi kanuniyeyi tesviye etmekte olduğu - oldukları

tasdik kılındı.

..... Şehrin ismi

Ticarethane - lerin - sahibinin imzası

Varaka hâmilinin eşkâli

Fotoğrafı

Yaş :

Boy :

Saç :

Alâmeti farikai sabite

Varaka hâmilinin imzası

[1] İşbu noktalara ticaretane veya fabrikaların neler sattığı veya neler imal ettiği yazılacaktır.